CHRISTOS RAŽDAJETSJA! Pri príležitosti slávnych sviatkov Narodenia Isusa Christa blahoželáme čo najúprimnejšie všetkým našim čitateľom a prajeme im, aby prežili tieto sviatky pokoja kľudne v kruhu svojej rodiny, v dobrej pohode, najmä však v dobrom zdraví a vzájomnej láske. Novonarodený Isus Christos nech chráni vaše príbytky pred zlom a dožičí nám všetkým dožiť sa i budúcich sviatkov Jeho Narodenia. Dnes želáme pokoj Boží celému svetu, ktorý po takom mieri veľmi túži.

SLAVITE JEHO! Redakcia

NA NAŠU PRAVOSLÁVNU CIRKEVNÚ TLAČ TENTORAZ DAROVALI:

Pravoslávni veriaci z Michalian pri Trebišove Kčs 320.—, Michal Jurik, Jusková Voľa, 25.—, Pravoslávny farský úrad Levoča Kčs 100.—, Anna Kršniaková, Brezno, 20.—, Štefan Štofčo, Chrastné, 40.—, Bohuznáma rodina, Petrovce nad Laborcom, 20.—, Bohuznámy z Úpora Kčs 20.—, rodina Borovská, Hriadky, okr. Trebišov, 50.—, Bohuznáma z Trebišova Kčs 20.—, Pravoslávny farský úrad Cejkov Kčs 600.—, pravoslávni veriaci z Kašova, okr. Trebišov Kčs 520.—, Bohuznámy zo Stropkova Kčs 20.—.

Všetkým štedrým darcom patrí naša vďaka a srdečné Pán Boh zaplať! Mená ďalších darcov uverejníme v budúcom čísle nášho časopisu.

Budúce číslo vyjde 10. januára 1978

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel.: 313 79. Vedie redakčná rada. Vedúci a zodpovedný redaktor prot. dr. Š. Pružinský. Technický red. prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukliánske tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 18 — Povolené SÚTI 15/18 z 27. 12. 1972.
Číslo indexu 49 442

ODKAZ SV. CYRILA A METODA

ROČ. XXIII. — MESAČNÍK PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — č. 12/1977

Zo sveta

● CYPRUS: *kandidátom na cyperského arcibiskupa je Chryzostom, biskup na ostrove Patmos. Bol blízkym spolupracovníkom zosnulého arcibiskupa Makaria. Absolvoval teológiu a filozofiu na aténskej univerzite. Dňa 20. októbra sa konali farské zhromaždenia cirkevných obcí na Cypre, na ktorých sa zúčastnili duchovní a muži starší ako 21 rokov. Farské zhromaždenia zvolili po 1 delegátovi. 8. novembra sa delegáti stretli a zvolili 22 duchovných a 44 mužov, spolu 66 členov volebného zhromaždenia cirkvi, ktoré za účasti všetkých biskupov zvolí nového predstaviteľa cyperskej autokefálnej cirkvi. Termín volieb sa predpokladá na koniec novembra alebo začiatok decembra t. r.*

● AFRIKA *patrí oddávna pod právomoc antiochijského patriarchu. Prakticky však siahala jeho pôsobnosť len na Egypt. Dnes sú však živé skupiny pravoslávnych domáceho pôvodu so stovkami cirkevných obcí a chrámov i v tzv. čiernej Afrike. Najsilnejšie skupiny sú v Keni (stredoafrická metropola), v Ghane a v Ugande.*

● PRAVOSLÁVIE VO SVETE. *My, pravoslávni, sme hodne sústredení na svoje duchovné problémy a preto často opomíname organizačnú stránku života cirkvi. Nijako sústavne sa nevedie evidencia pravoslávnych cirkví a skupín vo svete. Také skupiny vznikajú spontánne a bez veľkej publicity. Často sme prekvapení, kde všade žijú pravoslávni kresťania. Pretože je pre nás zvlášť povzbudzujúce, že sa pravoslávie neviaže na svoje klasické prostredie, ale že je schopné zapustiť korene kdekoľvek, uverejňujeme niekoľko informácií o málo známych pravoslávnych strediskách.*

V Amerike *majú pri vlastnej americkej cirkvi zahrňujúcej USA, Kanadu a mexický exarchát (s domácim, španielsky hovoriacim obyvateľstvom) svoje skupiny mnohé ďalšie cirkvi. Tak napr. má antiochijský patriarchát archiepiskopiu argentínsku, ktorá má vlastný v španielčine tlačený časopis, organizáciu mládeže atď. Obdobná situácia je v* Brazílii. *Pravoslávna cirkev pôsobí tiež na* Kube, *kde sú jej aktívni členovia združení v Asociacion christiano orthodoxa de Cuba (Združenie kubánskych pravoslávnych kresťanov). Mnoho pravoslávnych skupín pôsobí tiež v európskych krajinách, ktoré nemali pravoslávnu tradíciu. Grécka i ruská misia najhlbšie zakotvila vo* Francúzsku, *kde časť pravoslávnych Francúzov uznáva jurisdikciu západoeurópskeho exarchátu ruskej cirkvi. Veľmi uznávaným orgánom tejto skupiny je Messager de l'Exarch at du Patriarchie Russe en Europe Occident (Vestník ruského západoeurópskeho exarchátu). Najznámejšou osobnosťou súčasného francúzskeho pravoslávia je biskup korsunský Pierre (L'Huillier). Francúzska metropolia pôsobí tiež pod carihradskou jurisdikciou. Vo Francúzsku vychádza okolo 12 pravoslávnych novín a časopisov. Úplne podobná situácia je v* Nemecku. *V NDR pôsobí misia ruskej cirkvi,* západonemeckí pravoslávni *sú buď pod ruskou alebo carihradskou jurisdikciou. Niekoľko pravoslávnych centier pôsobí v* Anglicku. *Známe je stredisko oxfordské, ktorého vedúcou osobnosťou je biskup Anthony (Bloom). Za zmienku stojí ešte aktívne a publikačne činné pravoslávne skupiny cirkevné v* Belgicku, *vo* Švédsku *(metropolia carihradského patriarchátu), na* Novom Zélande *a skupina* maďarských pravoslávnych kresťanov. *Blížiaci sa veľký snem bude tiež riešiť problém roztrieštenosti jurisdikcie a najväčšiu podporu až dosiaľ má riešenie poskytnúť zmieneným väčším skupinám zo strany všetkých materských cirkví autokefalitu. Tak by sa rodina miestnych cirkví rozrástla.*

● NA VLNÁCH ÉTERU *zaznela, ako oznamuje úradný časopis maďarských pravoslávnych veriacich „Egyházi Kronika" dňa 20. novembra 1977 o 7. hod. ráno sv. liturgia a kázeň d. o. Imrenyi Tibora, z pravoslávneho Mariánskeho chrámu z Budapešti. Maďarské rádio „Petőfi" a krátkovlnný vysielač túto pravoslávnu sv. liturgiu vysielali 1 hodinu.*

Vianočné posolstvo

POSVÄTNEJ SYNODY PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKOSLOVENSKU

Najdôstojnejšiemu duchovenstvu a verným dietkam pravoslávnej cirkvi želáme mier a všetku radosť!

Vďaka tej milosti, ktorú nám Boh preukazuje vo svojich viditeľných i neviditeľných daroch, dožili sme sa i tohto roku milostivého sviatku, privítame ho cirkevnými piesňami a vo viere a láske sa pokloníme Christovi, ktorý vo veľkej pokore a poslušnosti prišiel na zem. Pán prijal naše telo, Zákonodarca sa podriadil ľudským zákonom, aby tých, ktorí sa previnili proti zákonu, vykúpil, urobil ich synmi Otca a celý ľudský rod aby priviedol do nebeskej večnej slávy.

Antický svet sa vo svojej filozofii usiloval postihnúť pravého Boha a priblížiť Ho človeku; to sa však nepodarilo. Až v začiat-

koch kresťanstva sa odhalilo kázňou svätého evanjelia a inšpiráciou Duchom svätým pravé zjednotenie Božstva s človekom vo vtelení Božieho Syna. Christos prijal telo od Presvätej Panny Márie a nestratil nič zo svojej božskej veľkosti, ktorá sa tak priblížila k celému ľudskému rodu. Druhá Osoba svätej Trojice sa vo svojom Božstve stala človekom v Christu Isusovi. Jeho božská podstata nepoznala vtelením žiadnu „zmenu, zmiešanie ani rozdelenie". Tým, že v sebe zjednotil dve podstaty, Božskú a ľudskú, zrušil Christos priepasť medzi Bohom a človekom, ktorá sa otvorila Adamovým pádom. Táto, ľudskými silami neprekonateľná priepasť i tajomstvo vykúpenia sa začali postupne kázaním svätého evanjelia odhaľovať ľudským srdciam a utvrdzovať ich vo viere v Božstvo Christa Spasiteľa.

Christos, keď prijal ľudské telo, prijal i našu slabosť, duševnú a telesnú povahu a prekonal ich dokonalosťou večnej Božej spravodlivosti a silou svojej ľudskej vôle. Tým učí nás, svojich nasledovníkov, byť všestranne spravodlivými. Christos je však nielen Spravodlivosť, ale i nekonečná Láska Otca preukazovaná ľudskému rodu. Táto láska Christova vykonala všetko, aby ľudstvo vyviedla z bariny hriechu. Christos, prameň čistoty, neopovrhuje nami, ľuďmi poškvrnenými mnohými hriechmi, ale nás svojou kázňou, skutkami milosrdenstva a pôsobením sviatostí neustále oslobodzuje od hriechu nenávisti, závisti, nepriateľstva a duchovného i telesného zabíjania a od všetkého, čo medzi ľudí vnáša rozdelenie. Hriech vyháňa lásku z ľudských srdc, ale Christos prišiel na zem z čistej lásky, aby sa stal Zmieriteľom medzi ľuďmi a večným Prostredníkom medzi Bohom a nami.

Pravoslávna cirkev zostáva verná svätému evanjeliu a volá všetkých ľudí k mierovej činnosti. Pokračuje v šírení mieru vnútri cirkvi i medzi ľuďmi mimo nej. Sväté Písmo nazýva vteleného Pána Kniežaťom pokoja (Iz. 9, 6). Christos vďaka svojej vykupiteľskej obeti zmieril v sebe celý ľudský rod. A tak má mier svoj základ v samotnom Christovi a ukazuje sa ako ovocie Ducha svätého (Gal. 5, 22). Hoci ľudí povzbudzujú na obranu mieru najrôznejšie sociálne a humánne myšlienky, samotný princíp mieru je v Bohu. Preto naša cirkev zvlášť dôrazne pri cirkevných otázkach myšlienku mierovej činnosti vyzdvihla i na zasadnutí svojho najvyššieho orgánu, snemu v septembri 1977; mierovou otázkou sa zaoberajú naše inštitúcie, archijereji, duchovenstvo, bohoslovecká fakulta a veriaci. So zámerom prehĺbiť myšlienky mierovej činnosti sa v júni 1977 z iniciatívy ruskej pravoslávnej cirkvi stretla Svetová konferencia náboženských činiteľov za mier, odzbrojenie a spravodlivé vzťahy medzi národmi. Na tejto konferencii bol prítomný metropolita Dorotej. Závery tejto konferencie sme uverejnili v našej cirkevnej tlači a nimi sa riadime v našej mierovej práci.

Archijereji, duchovenstvo a veriaci našej cirkvi protestujú rozhodne proti novému druhu zbrane hromadného ničenia, proti neutrónovej bombe, ktorá je pripravená na výrobu v USA, ako i proti všetkým druhom zbraní, ktoré slúžia ako prekážka pokroku a zvyšovania životnej úrovne ľudí našej doby. Ako občania našej socialistickej vlasti máme všetci radosť z veľkých tvorivých úspechov, ktoré dosiahli pracujúci našej Československej socialistickej republiky svojou mierovou prácou a realizáciou plánov výstavby vo všetkých odvetviach priemyslu, poľnohospodárstva, vedy a techniky. Rovnaké úspechy môže dosiahnuť celé ľudstvo pri spoločnej snahe a všeobecný spravodlivý mier. Sily mieru sa pri uskutočňovaní svojich humánnych ideálov opierajú o konštruktívny Záverečný dokument helsinskej konferencie o bezpečnosti v Európe a spolupráci krajín s rôznym spoločenským zriadením.

Zostávame v modlitebnej spomienke na všetkých členov našej pravoslávnej cirkvi a vrelo pozdravujeme najdôstojnejšie duchovenstvo a veriacich z celej duše a z celého nášho milujúceho srdca pri príležitosti sviatku Narodenia Christovho so želaním hlbokého pokoja, neprestajnej radosti vychádzajúcej z požehnanej betlehemskej jaskyne nášho Christa Spasiteľa. Nech nám všetkým nastupujúci nový rok prinesie osobné šťastie a pohodu, našej vlasti neustály rozkvet, našej cirkvi upevnenie a celému svetu skutočný neodcudziteľný mier, bratské spolunažívanie a vzájomné porozumenie.

Christos raždajetsja — slavite Jeho!

Z celého srdca milujúci vás

† Nikolaj,	† Dorotej,	† Cyril,
biskup prešovský	metropolita pražský a celého Československa	biskup michalovský

Praha 1977/1978

Vtelenie Syna Božieho

„Vpravde veľkým tajomstvom pobožnosti je On, ktorý sa zjavil v tele“ **(1 Tim. 3, 16).**

Bude tomu už takmer dvetisíc rokov, čo sa narodil Christos a ľudské srdce sa z Jeho narodenia neprestáva radovať: „Christos raždajetsja, slavite!“ **Ako by sme sa neradovali, my kresťania, ako by sme nevítali narodeného Christa, veď pre nás — pre obnovu padlého človeka — je poslaný do sveta Syn Boží, pre nás a pre naše spasenie schádza z neba a vteluje sa, stáva sa ozajstným Bohočlovekom.**

Evanjeliová zvesť nám hovorí o zázračnom počatí a o narodení Isusa Christa, bez muža, z Panny a Ducha svätého (Lk. 1, 35).

Také zázračné narodenie bezpochýb bolo nevyhnutne potrebné, aby v osobe Isusa Christa pravé božstvo sa spojilo s pravým človekom. Telesne sa Christos narodil zo ženy, a preto sa stal podobným nám, podobným vo všetkom, okrem hriechu prvotného. Na svet prišiel Bohočlovek, pravý Boh a pravý človek naraz, a to sa stalo začiatkom nového života, prinášajúceho obnovu ľudstvu celého sveta. „A ten život sa zjavil, a my sme Ho videli a svedčíme o Ňom a zvestujeme vám večný život, ktorý bol u Otca a zjavil sa nám“ **(1 Ján 1, 2)** — „A tento život je v Jeho Synovi“ **(1 Ján 5, 11). Prisvojenie si tohto života zbavuje ľudí otroctva, márnosti a skazy a dáva im slobodný stav synov Božích.**

Táto hlboká pravda sa podrobne ukazuje v apoštolskom čítaní sviatku. „Ale keď prišla plnosť času, poslal Boh Syna svojho narodeného zo ženy, narodeného pod zákonom, aby vykúpil tých, čo sú pod zákonom, aby sme prijali synovstvo. Takže už nie si sluha, ale syn... aj dedič Boží skrze Christa“ **(Gal. 4, 4—7).**

Vtelenie Syna a Jeho príchod na zem ako udalosť najvyššej dôležitosti sa mohlo uskutočniť len vtedy, keď ľudstvo najviac cítilo potrebu striasť sa zla a keď dostatočne dozrelo na to, aby prijalo Spasiteľa. To poznamenáva i apoštol výrazom „keď prišla plnosť času“.

Príprava ľudstva na príchod Bohočloveka prebiehala celé veky a uskutočňovala sa rôznymi cestami — pre židov i pre pohanov. Blahú zvesť o Vykupiteľovi, oznámenú prvým ľuďom, potvrdili praotcovia židovského národa, ktorí prisľúbili, že Mesiáš vyjde z ich národa, že z nich príde Ten, ktorý je „nádejou pohanov“. **Na židovský národ bola položená veľká misia: chrániť pravú vieru a prisľúbenia o príchode Mesiáša.**

Najlepší predstavitelia židovského národa, praotcovia, patriarchovia a proroci, zachovali vernosť zákonu Božiemu a pevnú vieru v príchod Vykupiteľa. Tieto vlastnosti preniesli celou búrlivou históriou Izraela.

Starozákonní spravodliví žili vierou v nadchádzajúce vykúpenie, verili, že príde „nádej pohanov“ **(Gen. 49, 10).** „Ačkoľvek ja viem, že Vykupiteľ môj živý je a že v deň najposlednejší nad prachom sa postaví. A nech by kožu moju i telo chrobáci zvŕtali, však vždy v tele svojom uvidím Boha“ **(Jób 19, 25—26). Tieto slová veľkého a spravodlivého trpiteľa Jóba jasne charakterizujú vieru starozákonných spravodlivých v prichádzajúceho Vykupiteľa a v život večný.**

Pred oslavou „plnosti času“ — **narodenia Boha v tele, sv. cirkev spomína celú starozákonnú epochu, spomína všetkých starozákonných svätých, ktorí sa Bohu zapáčili spravodlivým životom, spomína všetkých prorokov, cez ktorých bolo hlásané budúce spasenie a spomína tiež všetkých praotcov Christových podľa tela. V predsviatočných službách sa odráža proces prípravy vyvoleného národa na prijatie Vykupiteľa. Dve nedeľné liturgie pred sviatkom Narodenia Isusa Christa sú zasvätené svätým praotcom a otcom. Spomína sa tu Adam, Avelij a všetci patriarchovia pred potopou, Sima, Melchisedek, Abrahám, všetci náčelníci rodu, vodcovia a proroci židovského národa a pramatky Christa Spasiteľa.**

V nedeľu sv. otcov v apoštolskom čítaní sa hovorí o pevnej viere starozákonných spravodlivých, „ktorých svet nebol hoden“ **(Žid. 11, 38).** — „Vo viere umierali všetci títo a nedosiahli, čo im bolo zasľúbené. Len zďaleka to videli, uvítali a vyznávali, že sú len cudzincami a pútnikmi na zemi“ **(Žid. 11, 13).**

Evanjeliové čítanie na túto nedeľu vypočítava predkov Christových po tele (Mat. 1, 1—25). Zvlášť jasne sa očakávanie Mesiáša odráža v proroctvách, ktoré v množstve parémijových čítaní patria do večierne Narodenia. V jednej z prvých parémií počujeme zdiaľky hlas proroka Baláma: „Uvidím ho, ale nie teraz, pozriem sa naňho, ale nie zblízka. Vyjde hviezda z Jákoba a povstane barla z Izraela“ **(IV. M. 24, 17). V inej parémii zaznieva proroctvo proroka Daniela, ktorý ukazuje na čas, keď** „vzbudí Boh nebeský kráľovstvo, ktoré naveky nebude pokazené“ **(Dan. 2, 44).**

Prisľúbenia o vykúpení, dané prarodičom, nadobúdajú v parémiách konkrétne formy a nadobúdajú tiež črty živého historického faktu.

V proroctve Micheášovom sa ukazuje Betlehem ako miesto na-

rodenia veľkého Vodcu Izraela. Prorok Izaiáš v hodine ťažkého utrpenia vyvoleného národa, keď sa videlo, že rod Dávidov bude prerušený, a z tohto rodu mal vyjsť Mesiáš, obrátil sa na ľud, potešoval ho a hovoril o znamení spásy: „Aj, Panna počne a porodí Syna a nazvú jeho meno Emanuel" (Iz 7, 14) a opisuje kráľovstvo Mesiášovo ako kráľovstvo pravdy a pokoja, kde „bude bývať vlk s baránkom a rys s kozliatkom; tiež teľa a levíča i kŕmny statok spolu budú a malé dieťa ich povedie" (Iz 11, 6).

Veľké tajomstvo — zjavenie sa Boha v tele (1 Tim. 3, 16) — by nemohli ihneď pochopiť nepripravení dávni ľudia práve tak, ako oko zvyknuté na tmu sa nemôže pozrieť do jasného slnka. Ich rozum nebol pripravený. Ľudstvo v priebehu vekov preto bolo pripravované na prijatie tohto tajomstva. Zmysel slov o zasľúbení Božom, ktoré dal Boh prarodičom napriek tomu, že porušili zákon, bol tajomný, hovorilo sa v ňom, že Semeno Ženy potrie hlavu hada (Gen. 3, 15). Ale už v týchto slovách bola obsiahnutá celá pravda spasenia: spasenie bude uskutočnené Synom človeka. Spasenie uskutoční Ten, kto má výzor Adama (lit. pred sviatkom 24. dec. 1. stichira na Hospodi vozvach).

Keď sa mal Spasiteľ narodiť, svet bol pripravený. Odzneli už všetky prorocké slová o nástupe dní Nového zákona a stali sa už všetky udalosti predpovedané o osude izraelského národa, už padli mnohé mocné kráľovstvá, zoslabli národnostné priehrady medzi jednotlivými národmi a na cestu sa mali čoskoro vydať Jeho apoštoli. Stretli sa a zmiešali medzi sebou v rímskom panteóne pohanské božstvá rôznych národov, ktoré už len svojím množstvom ukazovali svoju nezmyselnosť. Tento obraz stavu pohanského sveta pred príchodom Spasiteľa v stichire na večierni pred sviatkom máme tiež opísaný.

Keď anjeli povedali jednoduchým ľuďom-pastierom betlehemským — o tom, že „narodil sa vám dnes v meste Dávidovom Spasiteľ, ktorý je Christos Pán" (Lk. 2, 11), pastieri nezapochybovali o týchto slovách a ponáhľali sa do Betlehema, pretože už boli pripravení na prijatie správy o Spasiteľovi.

V evanjeliu sa píše, že keď sa Christos narodil, prišli z Východu mudrci, aby sa Mu poklonili. Evanjelioví mudrci symbolizujú časť pohanského sveta, očakávajúceho Spasiteľa. Mudrci boli pripravení už na prijatie Christovho učenia — „králi východní" už „stoja pred dvermi" betlehemských jaslí (stichira na stichovni). Títo mudrci nesymbolizujú len starý pohanský svet, sú symbolom všetkých tých, ktorým „nebo ukázalo" božskú premúdrosť. Preto i my, spolu s mudrcmi chceme dôstojne privítať sviatok a priniesť Novorodeniatku Christu svoje dary — dobré

skutky. Mudrci priniesli zlato, kadidlo a myrhu, my priniesme z duše svojej nádej, vieru a lásku.

Zo všetkého uvedeného vidno, že všetky piesne pred sviatkom Narodenia Christovho zvestujú prípravu sveta na Jeho príchod, spievajú o účelu Jeho vtelenia. Kondak a tropar sviatku obsahujú základný údaj o udalosti, o jej zmysle a význame. Všetko na svete jasá, víta Christa. Kondak o tom hovorí: „Diva dnes Previčnoje Slovo v vertepi hrjadet roditi neizrečeno: likuj, vselennaja, uslyšavši, proslavi so anhely i pastyrjami choťaščaho javitisja Otroča mlado previčnaho Boha".

Boh stvoril človeka pre život v raji, kde rástol strom života, ale človek si vybral inú cestu, a tak porušil v sebe obraz a podobu Božiu. Vtedy Stvoriteľ sám prijíma ľudskú prirodzenosť, vteľuje sa, aby, keď sa stal pravým človekom, obnovil ľudské pokolenie v jeho ideálnom stave a vrátil mu nesmrteľnosť. Toto sa krátko opisuje v tropare pred sviatkom. Prameň života — Christos schádza na zem. Prečistá Panna sa stáva pomyselným rajom, kde kvitne Strom života. Keď budeme požívať jeho plody, budeme žiť, nezomrieme ako Adam. Človek sa má stať takým, akým ho chcel mať Boh pri jeho stvorení: „Christos raždajetsja prežde padšij voskresiti obraz". † Nikolaj, biskup prešovský

Christos raždajetsja, slavite...

Koniec starého a začiatok nového roka sa vždy nesie v znamení jedného z najväčších a najradostnejších sviatkov kresťanského sveta — sviatku vtelenia Syna Božieho, ktorý sa takto stáva naším Pánom a Spasiteľom. Je to deň, v ktorom sa naplnili všetky starozákonné proroctvá a prisľúbenia Božie o záchrane ľudského rodu, je to deň, kedy sa prejavilo nesmierne milosrdenstvo Božie, kedy boli položené základy našej viery a nádeje, deň nášho znovuzrodenia. Len vďaka tomuto dňu môžeme vzývať nášho Boha ako Otca všetkých. Jadrom celej tejto skutočnosti je fakt, že B o h s a s t a l č l o v e k o m. Na tejto základnej pravde sa zakladá starozákonné proroctvo

o príchode Spasiteľa sveta z knihy proroka Izaiáša: „Hľa, Panna počne a porodí Syna, a dajú mu meno Emanuel, čo v preklade znamená: S nami Boh" (7, 14). Na tejto pravde sa zakladá i svedectvo novozákonných evanjelistov i svedectvo celej cirkvi (Mt 1, 18—25). Každý pravoslávny kresťan dobre pozná radostnú duchovnú atmosféru v každom našom chráme, keď duchovný v predvečer narodenia Isusa Christa začína povýšeným hlasom spievať nezabudnuteľné slová: „S nami Boh, razumijte jazyci, i pokarjajtesja: Jako s nami Boh".

V Osobe Isusa Christa prichádza k nám Syn Boží, ktorý je od večnosti v úplnej jednote so svojím Otcom nebeským a v sebe samom zjavuje nám Otca. V jeho tvári zažiarilo „poznanie slávy Božej" (2 Kor 4, 66), lebo On je „odbleskom slávy Boha a obrazom Jeho podstaty" (Žid. 1, 3). Túto pravdu vyznáva i cirkev v piesni: „Svit od svita, ótčeje sijánije, vsjú tvárj prosvitíl jesí. Vsjákoje dychánije chvalit Ťa, óbraz slávy ótčija: syj, i prézde syj, i vozsijávyj ot Divy, Bože..." Syn Boží prichádza na tento svet, aby nám zjavil svetlo lásky Božej, aby bol „Bohom s nami". Prišiel na zem, aby nám dal poznanie pravdy Božej, ktorá oslobodzuje človeka z moci hriechu a zla. Evanjelista Ján píše: „Zjavil som Tvoje meno ľuďom... Teraz poznali, že všetko, čo si mi dal, je od Teba, lebo som im dal tú istú náuku, ktorú Ty si dal mne, a oni ju prijali a naozaj poznali, že som vyšiel od Teba, a uverili, že si ma Ty poslal" (17, 6—8). Toto zjavenie nebolo určené len nám, pozemšťanom. Tajomstvo našej spásy je vecou takou, „že sami anjeli túžia to uzrieť" (1 Ptr. 1, 12). A nielen dielo spásy, ale všetko, čo existuje na nebi i na zemi je stvorené skrze Syna Božieho, ktorý je všemocným Slovom Božím. Bol to Syn Boží, ktorý rozprestrel nebesá a položil základy zeme, bol to On, ktorý umiestnil svetlá vo vesmíre, ohraničil more, dal smery vetrom, postavil vrchy vo svojej sile, aby pevne stáli, to On ustanovil večer a ráno, to On naplnil zem krásou a ovzdušie spevom (Ž. 65, 7; 95,5 a i.). Preto aj evanjelista Ján napísal: „Ním povstalo všetko, ale bez neho nepovstalo nič, čo povstalo...", a toto „Slovo stalo sa Telom" (1, 3, 14). Všetko toto sa stalo pre spásu človeka, Jeho stvorenia, stvorenia najdokonalejšieho, podobného Bohu, vďaka čomu človek môže poznávať veľkosť Božiu, byť spolupracovníkom Božím, prijímať zjavenia a prejsť do života večného.

Na svet prišiel hriech, ktorý v mnohom narušil krásu diela Božieho, avšak zjavená pravda zostáva nezmenená. Všetky stvorené veci i dnes hlásajú veľkosť a všemohúcnosť nášho Boha. Jedine v človeku, ako bytosti slobodnej a rozumnej, hriech našiel živnú pôdu a svoj prejav, pričom veľkosť človeka i jeho poslania ostali v očiach Božích nezmenené. Preto Boh posiela svojho Syna, aby obrátil človeka na správnu cestu, k pravde, k životu a k Bohu. Práve v Osobe Christovej zažiarila plnosť pravdy Božej, plnosť zjavenia, pretože v Ňom sa zjavil i sám Boh. Toto všetko Christos zanechal svetu, aby sa tento znovu podieľal na živote Boha. Za tento svet dal svoj

život, v čom sa prejavila Jeho nesmierna láska k svetu a človeku. Apoštol Pavel píše: „...pretrpel smrť a milosťou lásky Božej (k nám) okúsil smrť za všetkých" (Žid. 2, 9). Nič sa nemohlo stať násilím, lebo Boh je láska a praje si službu lásky. Poznať Boha znamená milovať Ho. Preto Boh sa ukázal vo svojom spasiteľnom diele ako Boh lásky. Tento fakt evanjelista Ján vyjadril takto: „Veď Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nik, kto uverí v Neho, nezahynul, ale mal život večný. Lebo Boh neposlal svojho Syna na svet preto, aby odsúdil svet, ale aby svet spasil" (3, 16—17). Bol teda potrebný niekto, kto by z lásky a dobrovoľne vzal na seba túto službu lásky, sám slobodný od hriechu. Tým sa stal Syn Boží, ktorý z Otcovej vôle vzal na seba ľudskú prirodzenosť, aby ako pravý človek svojou oddanosťou a láskou k Bohu i k človeku napravil neposlušnosť Adama a stal sa druhým Adamom. Apoštol Pavel o tejto službe lásky píše: „A tak sa aj svedčilo, že On, kvôli ktorému je všetko a ktorého zásluhou je všetko, keď chcel mnohých synov voviesť do slávy, pôvodcu ich spásy utrpením priviedol k cieľu" (Žid. 2, 10), aby po dovršení tohto diela mohol Isus Christos povedať: „Hľa, tu som, i moje dietky, ktoré mi dal Boh" (Iz. 8, 18). — „A keďže dietky majú prirodzenosť tela krvi, tak isto aj On ju vzal na seba... aby smrťou zničil toho, ktorý má moc nad smrťou, totiž diabla", aby sa tak ujal „semena Abrahámovho" (14—16).

Tento Boží zámer o spáse ľudského rodu nebol žiadnym dodatočným nápadom ako zachrániť človeka. Tento zámer mal Boh od večnosti, bolo to tajomstvo „od večných čias zamlčané" (Rim. 16, 25). Boh a Jeho Syn vedeli o páde človeka, a preto už vtedy rozhodli o našej spáse i o oslávení Boha v Christu a v Jeho svätej cirkvi na zemi.

Pokušiteľ vyhlásil: „Vystúpim na výšiny oblakov a budem podobný Najvyššiemu!" (Iz 14, 14). Ináč koná Christos, „ktorý mal podobu Božiu a predsa vzdal sa podoby Božej, vzal na seba podobu služobníka, podobným sa stal ľuďom, a keď sa zjavil ako človek, ponížil sa a bol poslušný do smrti..." (Fil. 2, 6—7). Bola to dobrovoľná obeť, prejav nekonečnej lásky Boha k človeku. Za toto sebaponíženie Christos bol Bohom povýšený tak, že sa pred Jeho menom skláňa každé koleno na nebi i na zemi a každý národ vyznáva na slávu Boha Otca, že Isus Christos je Pán (v. 8—11).

Splnenie tohto Božieho zámeru ohlasujú i slová, ktoré zazneli od trónu Božieho pred mnohými vekmi: „Hľa, tu som! Tak je o mne napísané vo zväzku Písma, že mám plniť, Bože, Tvoju vôľu! (Žid. 10, 7). Christos teda navštívil svet v ľudskej podobe — „ale dal si mi telo" — a v tejto viditeľnej podobe je zahalená neviditeľná sláva Jeho Božstva. I v Starom zákone Boh rôznymi spôsobmi zjavoval svoju prítomnosť a v každom tomto zjavení Boha svätí otcovia vidia zjavovanie sa Christa (1 Kor. 10, 4). Tak Mojžišovi sa Boh zjavuje v horiacom keri, v oblaku a prebýva v chráme vybudovanom na Jeho príkaz. I na konci sveta príde Christos ako Bohočlovek, teda i v ľudskom tele, pravdaže oslávenom (Fil. 3, 21). Vďaka vteleniu mohol Syn

Boží k nám hovoriť ľudskými slovami a zjavovať vôľu Otcovu o nás, o našej spáse. Iba tak sme pochopili slová evanjelistu Jána, ktoré napísal: „A Slovo sa stalo Telom a prebývalo medzi nami a my hľadeli sme na Jeho slávu ako na slávu jednorodeného od Otca, a bolo plné milosti a pravdy" (Ján 1, 14).

Od okamihu, keď prišiel Christos na zem, všetci ľudia napriek klamstvu pokušiteľa môžu vidieť, že Boh vie o našom utrpení, starostiach a útrapách. V každom zasľúbení, v každom proroctve, v každom prejave lásky, najmä však v spasiteľnom diele Božom vidíme Boha medzi nami. Pokušiteľ zvaľuje vinu pádu na Boha a prekrúca zákon sebectva. Tvrdí, že je nemožné, aby sme boli oddaní Bohu. Preto bol Christos povolaný, aby odhalil tento klam a aby ako jeden z nás sa stal príkladom oddanosti k Bohu, ktorý je naším Stvoriteľom a Otcom. To, čo nás od Boha oddelilo, to bol hriech a jeho následky. Za to Boh nenesie vinu. Aby dielo spásy bolo dokonalé a plné, vystavil sa Christos všetkému pokušeniu, akému je vystavený každý človek (Žid. 4, 15). Avšak On zostal verný Bohu a Jeho zákonu a ukázal nám, že aj my sme mohli mať silu na plnenie vôle Božej, na zotrvanie v jednote s Bohom.

Christos vzal na seba všetky naše previnenia, preto s Ním nakladali tak, ako mali nakladať s nami, aby sme sa my mohli podieľať na Jeho oslávení. Odsúdili Ho za naše hriechy, aby sme my mali podiel na Jeho spravodlivosti. Podstúpil smrť na kríži, ktorá mala byť našou smrťou, aby sme dosiahli podiel na Jeho živote. Prorok Izaiáš hovorí, že Isus vyrástol pred ľuďmi ako nežný prútik z vyprahnutej zeme, nevyznačoval sa krásou, pre ktorú by Ho ľudia milovali, bol opovrhovaným a opusteným, bol to muž bolesti, teda taký, pred ktorým skrývajú tvár, ale napriek tomu vzal na seba naše choroby a bol smrteľne ranený za naše prestúpenia zákona, takže Jeho smrťou sme uzdravení. „My všetci sme zbludili ako ovce, každý z nás sa obrátil na svoju cestu a Hospodin uvalil na neho neprávosť všetkých nás" (Iz. 53, 2—6).

Svojím životom a svojou smrťou Christos urobil pre nás viac, než len nápravu toho, čo pokazil hriech. Pokušiteľ nás chcel navždy odtrhnúť od Boha. Avšak v Christu sme s Bohom zjednotení viac, než pred pádom. Christos sa navždy zjednotil s ľudským pokolením, aby v Ňom malo vždy prameň života v Bohu. Je to záruka, že Boh splnil svoje slovo. Prorok hovorí: „Lebo dieťa sa nám narodilo, syn nám je daný, a kniežatstvo bude na jeho pleci a nazvú jeho meno: Predivný, Radca, Silný Boh, Udatný, Hrdina, Otec večnosti, Knieža pokoja" (Iz. 9, 6). Boh prijal ľudskú prirodzenosť v Osobe svojho Syna a povzniesol ju do výšin nebies. Teraz Isus Christos sedí po pravici Otcovej ako náš Spasiteľ, ako Bohočlovek, t. j. i ako „Syn človeka". Ako taký sa stal „naším bratom", aby sme sa i my stali synmi Božími, aby sme prebývali tam, kde prebýva On — v jednote s Bohom a mali podiel „na božskej prirodzenosti" (2 Ptr. 1, 4). Nebo zostúpilo k ľuďom, aby ľudia mohli vstúpiť na nebo. Túto skutočnosť zvestovali i anjeli pri narodení Isusa Christa slovami nehynúcej piesne: „Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle" (Lk. 2, 14). Každý, kto uverí Christovmu slovu a bude plniť vôľu Božiu, stane sa členom národa Božieho, bude ako „kameň koruny", žiariacej doďaleka svojou krásou (Zach. 9, 16). Táto pravda sa zjaví i vo veku budúcom. Apoštol Pavel píše: „Ale Boh, bohatý na zmilovanie, pre svoju veľkú lásku, ktorou si nás zamiloval, obživil nás s Christom, keď sme boli mŕtvi v prestúpeniach, — veď milosťou sme spasení — a spolu nás vzkriesil a spolu posadil v nebesiach v Christu Isusovi, aby vo svojej dobrote k nám v Christu Isusovi dokázal v budúcich vekoch nekonečné bohatstvo svojej milosti" (Ef. 2, 4—7).

Isus Christos sa teda stal človekom, Synom človeka, aby sme sa my stali synmi Božími. Na to treba, aby sme splnili základné požiadavky evanjelia, ktoré možno krátko formulovať takto: aby sme boli telom a dušou oddaní živému Bohu, verili Jeho slovu, ako slovu života, boli jednoduchého ducha — nie dvojtvárni, aby sme boli tichí, aby sme znášali ťažkosti a pokušenia, aby sme túžili po pravde a spravodlivosti, aby sme boli milosrdní ku všetkým ľuďom zeme, aby sme boli čistého srdca, lebo iba takíto ľudia uvidia Boha, aby sme boli tvorcami pokoja, bez ktorého nie je možný ani duchovný ani hmotný život, aby sme konali spravodlivé skutky a znášali protivenstvá, aby sme boli soľou a svetlom sveta, aby sme boli hodní toho, na čo nás povolal vtelený Syn Boží, o ktorom vyznávame:

S nami Boh! Razumijte jazyci, i pokarjajtesja: jako s nami Boh!

Prot. dr. Štefan Pružinský

Posolstvo predstaviteľovi pravoslávnej cirkvi v Československu

Jeho Blaženstvu Dorotejovi, metropolitovi pražskému a celého Československa.

Vaše Blaženstvo, milovaný v Pánu Blažený vladyka!

V decembri m. r. Vaša svätá cirkev **oslavovala 25. výročie svojej autokefality.** Spolu s Vami tento dátum v modlitebnej jednote spomenuli duchovní a veriaci ruskej pravoslávnej cirkvi, ktorá uskutočňovala v poslednom čase pred udelením autokefality, duchovné vyživovanie pravoslávnych farností na území Československa a spolupôsobila pri úspešnom rozvoji pravoslávneho cirkevného života, **ktorý vyvrcholil r. 1951 ustanovením autokefality pravoslávnej cirkvi v Československu.**

S hlbokou spokojnosťou sme si prečítali **Posolstvo Posvätnej synody Vašej svätej cirkvi duchovenstvu a veriacim, kde sa jasne odráža historická cesta**

cirkevného rozvoja od začiatku apoštolského slúženia svätých bratov Cyrila a Metoda dodnes.

Ruská pravoslávna cirkev je naplnená radosťou nad svojou dcérou-cirkvou, ktorá s pomocou Božou vyrástla a zosilnela pri vstupe do bratskej rodiny miestnych pravoslávnych cirkví, uskutočňuje svoju požehnanú činnosť v bratskej spolupráci s nimi na základe jednoty viery a kanonického obcovania.

Spomíname štvrťstoročie autokefality pravoslávnej cirkvi v Československu, spomíname na obetavých činiteľov na nive Christovej, ktorí v rôznych časoch poslúžili veci utvrdenia pravoslávia medzi národmi Československa. Svetlou stránkou v dejinách cirkvi zostane obraz **jej biskupa-mučeníka Gorazda** a jeho spolupracovníkov, ktorí položili svoje životy za slobodu a nezávislosť svojej vlasti v boji proti fašizmu počas druhej svetovej vojny.

S úctou spomíname na prvých predstaviteľov autokefálnej pravoslávnej cirkvi v Československu — **na metropolitov Jelevferija a Jána**, ktorí venovali mnoho síl jej obnove a dobrému stavu.

Vysoko si ceníme a starostlivo chránime bratské vzťahy medzi našimi cirkvami, intenzívne **sa rozvíjajúce v spolupráci našich predstaviteľov vo sfére medzipravoslávnych vzťahov, vo Svetovej rade cirkví a v Kresťanskej mierovej konferencii.**

Sme radi, že naše cirkvi venujú veľkú pozornosť otázkam kresťanskej jednoty prostredníctvom štúdia teologických problémov i cez účasť našich teológov na rôznych medzináboženských stretnutiach.

So spokojnosťou berieme na vedomie súčasnú spoluprácu našich cirkví na mierovom poli. **Duchovenstvo a veriacich obidvoch našich cirkví spája želanie so všetkými ľuďmi dobrej vôle zo všetkých síl spolupracovať na budovaní požehnaného a vytúženého mieru na celom svete.**

Veríme, že naše vzájomné bratské vzťahy, plné srdečnej lásky, sa budú ďalej rozvíjať a silnieť.

Z celej duše **pozdravujem Vaše Blaženstvo, Vašich Preosvietených spolubratov, duchovenstvo a pravoslávnych veriacich v Československu pri príležitosti slávneho jubilea osobne za seba, za episkopát, duchovenstvo a veriacich ruskej pravoslávnej cirkvi a prajem Vám ďalší rozkvet pravoslávnej cirkvi v Československu**, na čele ktorej stojíte, a Vám, Vaše Blaženstvo — veľa dobrého zdravia, radosti v Pánu a požehnané úspechy v každom Vašom kroku.

† **PIMEN**, patriarcha moskovský a celej Rusi

„A hľa, hviezda, ktorú videli na Východe, šla pred nimi, až sa zastavila nad miestom, kde bolo dieťatko. Ako uzreli hviezdu, zaradovali sa veľkou radosťou. I vošli do domu, našli dieťatko s matkou Máriou, padli na tvár a klaňali sa Mu. Potom otvorili svoje klenotnice a obetovali Mu dary: zlato, kadidlo a myrhu" (Mat. 2, 9—11).

Svätý Ján Damascénsky

O živote tohto veľkého a popredného teológa východnej cirkvi vieme len málo, ale jeho dielo žije v cirkvi dodnes. Sv. Ján sa narodil v kresťanskej rodine v Damasku asi okolo roku 675. Otec jeho sa menoval Sergij (Ibn — Serdžun Mansura), slúžil pri dvore kalifa ako „veľký logotet" — dozorca nad daňami v Sýrii. Po odchode otca Ján pokračoval v tom istom povolaní. Dobré postavenie rodiny umožnilo Jánovi získať si dobré vzdelanie v svetských i teologických náukach spolu so svojím adoptovaným bratom Kozmasom. Ich učiteľom bol mních Kozmas, ktorého Jánov otec vykúpil zo saracénskeho zajatia. Ešte ako úradník Ján sa začal venovať literárnej činnosti a jednoznačne sa postavil na stranu obrancov sv. ikon.

Okolo roku 732 spolu so svojím bratom Kozmasom odišiel do monastiera sv. Saby pri Jeruzaleme, ochotne sa podrobil tamojšiemu platnému poriadku a veľmi si ho obľúbil. V roku 735 jeruzalemský patriarcha Ján V. ho vysvätil na kňaza. Kozmas sa v roku 743 stal biskupom majumským.

Na svoje prianie Ján ostal celý svoj život kňazom a miestom jeho pobytu natrvalo zostal monastier sv. Saby, kde sa venoval práci a modlitbe, mnoho študoval a písal. Okrem iného vynikol aj ako cirkevný hymnograf, lebo napísal mnohé prekrásne duchovné piesne, ktoré sa v našich bohoslužbách používajú dodnes. Zomrel v roku 754.

V dejinách bohoslovia sv. Ján si vyslúžil popredné miesto svojimi systematickými dielami a duchovnými piesňami. Predovšetkým je to jeho významné dielo „Prameň vedomosti" **v troch častiach. Prvá časť pojednáva o základných pojmoch (bytie, podstata a pod.), druhá podáva** Dejiny herézy **a tretia pod názvom** „Presný výklad pravoslávnej viery" **podáva učenie o Bohu, Trojici o stvorení sveta viditeľného i neviditeľného, o človeku, o vtelení Syna Božieho, o posledných veciach (eschatológia). Pri objasňovaní jednotlivých právd viery sv. Ján sa odvoláva na Písmo sv., Tradíciu a otcov, najmä sv. Gregora Teológa. Na týchto jeho dielach duchovne zreli aj sv. bratia Cyril a Metod. Napísal ešte aj iné diela, ako napr.:** O svätej Trojici, Dôkladné vyznanie viery, Stručný úvod do dogmatického bohoslovia, Tri slová na obranu sv. ikon, O svätom pôste, O čnostiach a priestupkoch, Vybrané texty na listy ap. Pavla. **Toto posledné dielo predstavuje**

výber najlepších výkladov otcov na listy spomínaného apoštola (sv. Jána Zlatoústeho, Teodoreta, Cyrila Alexandrijského a iných). Zachovali sa nám aj niektoré jeho kázne, napr. na sviatok Zosnutia (Uspenija) Panny Márie, dve homílie na sviatok Narodenia Panny Márie a iné.

Veľkú slávu a úctu si sv. Ján Damascénsky získal ako autor duchovných cirkevných piesní. Z jeho pera pochádza väčšia časť knihy „Oktoich" (najmä nedeľňajšie dogmatiky a irmosy), ale najmä piesne na veľké sviatky roka: Paschu, Narodenie Christovo (Vianoce), Premenenie (Preobraženije), Nanebevstúpenie a iné. Kto z našich veriacich nepozná radostne a priam geniálne piesne, aké spievame na Paschu: „Da voskresnet Boh...", Voskresenija deň..., Pascha svjaščennaja..., alebo vianočné irmosy: „Christos ražďajetsja slavite..." atď. Sú to všetko nesmrteľné diela a prejav veľkej duchovnej i bohosloveckej dokonalosti, prejav jeho geniality. Jemu vďačíme i za prekrásne pohrebné piesne, ktoré napísal na začiatku svojho pobytu v monastieri sv. Saby na prosbu jedného z tamojších bratov, ktorí takto chceli uctiť pamiatku zomrelého spolubrata. Týmito piesňami aj my dnes vyprevádzame na poslednej ceste našich blízkych, bratov a sestry.

Sv. Ján Damascénsky bol veľkým duchovným vodcom, učiteľom a teológom cirkvi. Význam jeho literárnej práce pre rozvoj cirkevného bohoslovia, duchovný a liturgický život nestratil na svojej cene ani dnes, a naša cirkev mu vďačí za nádherné hymny na veľké sviatky roka, ktoré náš ľud tak miluje. Tým sa Ján stal popredným tlmočníkom tradície.

Za svoju bohatú činnosť bol nazvaný „chrysorroas", lebo v jeho náuke, ako aj v jeho živote sa ako lesk zlata prejavovala milosť Ducha svätého.

Až budeme v radostné a pokojné vianočné dni spievať jeho nesmrteľné piesne, ktoré sa tak stali aj našimi duchovnými piesňami, piesňami celej cirkvi, spomeňme si aj na ich autora — skromného mnícha v monastieri sv. Saby pri Jeruzaleme, sv. Jána Damascénskeho.

Prot. Štefan Pružinský

Zo studnice našich svätých otcov

Pravoslávna cirkev nemala a nemá v úmysle ovládať svet kapitálom, nestará sa o bohatstvo tohto sveta. Tak spievame v utorok 1. hlas, druhý kánon Presv. Bohorodičke pieseň 3. irmos: **„Ne mudrostiju i bohatstvom da chvalitsja smertnyj svojim, no viroju Hospodneju, pravoslavno vzyvaja Christu Bohu, i poja prisno: na kameni tvojich zapovidej utverdi mja, Vladyko!"** Preto v našej pravoslávnej cirkvi také vzory vyrástli, **ako štedrý dobrodinec svätý Mikuláš** a veľa, veľa iných, ktorí sa nikdy nestarali o bohatstvo tohto sveta. O to viac si cenili svoju vieru a Boha prosili, aby nás utvrdil na kameni svojich prikázaní. Nikdy neprosili o svetské veci. Pravoslávni pamätajú dobre, čo na večierni nedele Syropôstnej spievajú,

že Adam len jedno prikázanie Božie prestúpil a vyhnali ho za to z raja.

Spomenuli sme sv. Mikuláša, ktorý je veľmi obľúbený pre svoju štedrosť, ktorej sa stal patrónom. Pomáhal rodinám chudobných ľudí a v jeho životopise čítame mnohé príbehy, ktoré vyzdvihujú jeho štedrú povahu, starostlivosť o veriacich vo veciach morálnych i hmotných. Tak sa stal vzorom čistoty pravoslávnej viery. V pravoslávnej cirkvi je jedným z najväčších svätcov. Uctievaný je i na západe.

V srbskej pravoslávnej cirkvi na deň sv. Mikuláša obetujú sviečky do chrámu patrónovi a ochrancovi rodinného krbu, v Čechách je tzv. „mikulášská nadílka", u nás na Slovensku dávajú deťom darčeky do topánok v noci.

Štedro môžeme rozdávať nielen darčeky a nielen deťom, ale aj našim blížnym. Tu veľa dlhujeme, dlhujeme veľký obnos lásky, prívetivé a nežné slovo, úsmev, porozumenie a uznanie. Christos povedal bohatému, aby rozdal všetko čo má a nasledoval Ho. Tak sme povinní rozdávať i my ako ľudia, najmä však ako kresťania. Pravoslávni veriaci sú štedrí nielen k svojim blížnym na tomto svete, ale aj k našim zosnulým, ktorí očakávajú druhý príchod Isusa Christa na zem. Spomeňme na pravoslávne bohoslužby za zosnulých v chrámoch, na cintorínoch, na osobné modlitby veriacich, na rôzne zvyky v tomto smere v ruskej, srbskej, bulharskej, rumunskej, gréckej i našej pravoslávnej cirkvi. Ide tu o jedlo, ktoré sa dáva na hroby.

Na Slovensku sú tieto zvyky dávno zaužívané, ako o tom píše kniha **„Slovensko — ľud" II. diel, str. 1005: „V Novohrade, Gemeri a na západnom Slovensku niesli dávnejšie za truhlou peceň chleba, z ktorého kúsok hodili do hrobu, zvyšok si rozdelila rodina alebo zostal hrobárovi, prípadne ho dali žobrákom. Na Horehroní napiekli malé, asi polkilové bochníčky, ktoré pred kostolom rozdávali žobrákom. Nepochybne to boli obetné dary, určené pôvodne dušiam zosnulých. Na ich počesť vystrojili pozostalí hostinu, a to jednu bezprostredne po pohrebe priamo na mieste posledného odpočinku, ďalšiu po niekoľkých týždňoch, prípadne mesiacoch. Pravda, neskôr sa príbuzní a priatelia nebohého vrátili na kar, pohrebiny, do domu smútku. Po ich odchode domáci miestami aj dnes pripravia na stôl krajec chleba a pohárik pálenky, pretože v noci sa má prísť zomrelý poďakovať za pohreb, pravda, ak s ním bol spokojný, a má vedieť, že naňho nezabúdajú".** — Tieto zvyky boli blízke sv. Cyrilovi a Metodovi, ich žiakom i našim predkom na Slovensku, pravoslávnym veriacim i dnes. Zachovávajú sa na celom svete práve v pravoslávnej cirkvi.

Z katedrálneho chrámu v Michalovciach.

Radostné Vianoce

Vianoce — Narodenie Isusa Christa, prežili sme už nejedny. Pamätáme si na tie z detstva, keď otec nosil slamu do izby pod stôl a takto nám zavinšoval: „Vinšujem vám, vinšujem na to Božie narodenie, aby vám dal Boh z lesa plodnosť, z poľa obživu, od suseda priazeň, z domu veselosť, od Isusa Christa narodeného požehnanie. Ešte vám vinšujem, aby ste nežili v hriechu, ale vo veľkej radosti a Božej milosti. Christos raždajetsja!"

Dnes sa už slama pod stôl nedáva, ale pekné, žičlivé vinše nám zostali a i dnes si nimi želáme len to najlepšie. Dávnejšie to boli Vianoce, ktoré sa líšili od dnešných tým, že nebolo toľko čokoládových dobrôt, nádherných ozdôb na vianočnom stromčeku, ako dnes. Nebolo si kde zarobiť, za čo kúpiť. Za vianočný stôl si prisadla bieda. — Prežili sme i smutné Vianoce vojnové, plné strachu o život našich blízkych, plné veľkého nedostatku, ale i plné nádeje na oslobodenie. Posledné vojnové Vianoce už voňali mierom. Tešili sme sa a mier bol pre nás najväčším darčekom.

Terajšie Vianoce sú radostné a pokojné, s pocitom dobre vykonanej práce ich oslavujeme, s plným náručím dobrôt a plno máme darov pod stromčekom. Také budú i tohtoročné Vianoce, na ktoré sa tešíme všetci v našej bohatej socialistickej vlasti, kde

máme možnosť pracovať, budovať a zarobiť si na bohatý vianočný stôl.

K tomu všetkému, čo tu máme, želám všetkým radostné prežitie Vianoc, nech nás radosť neopúšťa ani na okamih, želám vám šťastie, pokoj, mier v rodinách, medzi nami i na celom svete a takú vzájomnú lásku, s akou prišiel na tento svet náš Spasiteľ Isus Christos.

Štefan Horkaj, duchovný

N. V. Gogoľ — svedok životnosti pravoslávia

(dokončenie)

Vybrané listy priateľom, v ktorých našiel Gogoľ ako človek po odložení umeleckého štetca mnohé vrúcne slová pre posledné tajomstvá ducha bez akéhokoľvek údajného poblúznenia, lebo keby bol pomätený, by sa tak jasne a pravdivo nevyjadril o pravej príčine pálenia druhého dielu svojho románu Mŕtve duše, a v ktorých sa prejavil ako Bohom osvietený prorok a učiteľ kresťanskej mravouky služby na základe nezvratného presvedčenia, že poslaním človeka je postaviť celý svoj život do služby všestranného ľudomilného zákona Isusa Christa a nezabúdať, že sme prijali svoje služobné miesto v pozemskej ríši preto, aby sme slúžili na ňom svojmu nebeskému Pánovi, sú preplnené jeho hlbokými myšlienkami o životnosti Cirkvi, vedenej týmto svetom nebeským Kráľom, Utešiteľom, Duchom pravdy a Darcom života. Uvádzame z nich aspoň niektoré z listu Niekoľko slov o našej Cirkvi a duchovenstve, aby sme videli, ako sú časové a platné i dnes: „... Naša Cirkev sa musí posväcovať v nás a nie v našich slovách. My musíme byť našou Cirkvou a sebou samými musíme hlásať jej pravdu. Hovorí sa, že naša Cirkev nemá života. Je to lož, ale vyvodená logicky, správnym úsudkom: my sme mŕtvoly a nie naša Cirkev a podľa nás nazvali Cirkev mŕtvolou... Túto Cirkev, stvorenú pre život, sme dosiaľ neuviedli do svojho života! Nie, Bože chráň, teraz nesmieme hájiť svoju Cirkev. Tým by sme ju potupili. Pre nás je možná iba jediná propaganda, a tou je náš život! Svojím životom musíme hájiť svoju Cirkev, ktorá všetka je život: ľúbeznou vôňou svojich duší musíme zvestovať jej pravdu!"

Priamo do vyhne dnešnej intenzívnej práce Svetovej rady cirkví a do nádejných výhľadov ekumenického hnutia, v ktorom podľa svedectva jej zvečnelého čestného predsedu, zakladateľa Medzinárodnej misijnej rady a Svetovej federácie kresťanského študentstva, Američana dr. J. Motta, spolupracovníka apoštola všekresťanského zmierenia, švédskeho primasa a uppsalského arcibiskupa dr. N. Söderbloma, bolo pravoslávíu Prozreteľnosťou dané za úlohu vedieť vyzdvihnúť a pred všetky pokolenia ľudstva postaviť Vzkrieseného Christa a zapaľovať nad svetom perspektívu Paschy bez akejkoľvek viazanosti

Cirkvi na jednotlivé spoločenské systémy, lebo ona sa viaže len k Isusu Christovi ako k svojmu Pánovi a Hlave, sú zacielené temer poldruha storočia staré a dnes sa očividne splňujúce Gogoľove prorocké slová z listu Osveta jeho vernému priateľovi A. V. Žukovskému, kľesniteľovi cesty romantizmu do ruskej literatúry, ktorého 125. výročie smrti si tiež tohto roku pripomíname:

„Rozoberajúc pozorne niť svetových udalostí, vidím uplatňovať sa Božiu múdrosť i v tom, že pripustila dočasné rozdelenie cirkví a rozkázala jednej — stáť nepohnute a akoby v odlúčení od sveta a druhej — zmietať sa medzi ľuďmi —, jednej neprijímať nijaké novoty okrem tých, ktoré zaviedli cirkevní Otcovia a svätí muži najvýznamnejších období kresťanstva, druhej — aby meniac sa a prispôsobujúc sa všetkým okolnostiam doby i ľudských zvykov, zavádzala rôzne novoty, — jednej — temer dočasne zomrieť svetu, druhej — aby akoby dočasne ovládla celý svet, jednej — aby, podobne ako skromná Mária, odložiac všetky starosti o pozemské veci, sadla si k nohám Pána preto, aby lepšie počula Jeho slová, prv než ich pripraví a pretlmočí ľudstvu, druhej však, — aby podobne ako starostlivá Marta, vľúdne chodila okolo, tlmočiac ľuďom ešte dokonale nezvážené slová Pánove. Lepšiu stránku si vyvolila prvá preto, lebo dlho počúvala slová Pána, znášajúc pokojné výčitky svojej neprezieravej sestry, ktorá sa dokonca odvážila ju nazvať mŕtvym telom, ba i zblúdilou a odpadlou od Pána. Je zrejmé, že nie je ľahká vec zvestovať slovo Christovo ľuďom, a je žiadúce, aby Cirkev sa dala dokonale ním preniknúť. V našej Cirkvi sa však uchovalo všetko, čo je potrebné pre práve prebúdzajúcu sa spoločnosť, v pôvodnej čistote. V nej je meradlo i kormidlo práve nastupujúceho poriadku. Čím viac prenikám do nej srdcom, rozumom i myslením, tým viac sa obdivujem zázračnej možnosti zmierenia tých protív, ktoré jej západná sestra zmieriť nevie. V nej sa uchoval plný a všestranný názor na život, lebo bola zrejme ušetrená pre neskoršie a plnšie pretvorenie a vzdelanie človeka. V nej je nielen miesto pre dušu a srdce, ale i pre rozum so všetkými jeho silami. V nej je dráha i cesta, na ktorej sa všetko sústreďuje v jediný súzvučný hymnus najvyššej Bytosti.

Priateľu môj, neoddávaj sa trudným myšlienkam a starostiam! Keby i mnohonásobne zapletenejšie boli dnešné pomery — všetko zmieri a rozrieši naša Cirkev. Už akýmsi podvedomým tušením i naši svetskí ľudia, potulujúci sa medzi nami, začínajú cítiť, že jestvuje akýsi poklad, od ktorého nám kynie spása, — ktorý je medzi nami, ale my ho ešte dostatočne nevidíme. Zažiari poklad a všetko osvieti svojím bleskom. Jeho doba už nie je ďaleko.

Opakujeme teraz bez rozmýšľania slovo „osveta". Ani sme sa nezamysleli nad tým, odkiaľ toto slovo prišlo a čo znamená. Toto slovo nie je v žiadnom jazyku, iba v našom. „Prosvieščenie" neznačí len naučiť, poučiť alebo vzdelať, ale celého človeka úplne vonkoncom svetlom preniknúť vo všetkých jeho silách, nie iba v rozume, a previesť celú jeho prirodzenosť cez akýsi očistný oheň. Toto slovo bolo prevzaté z liturgických textov našej Cirkvi, ktorá už viac ako tisíc rokov ho vyslovuje cez všetky mraky a temnoty nevedomosti, ktoré ju zo všetkých strán obklopili, a vie, prečo ho vyslovuje. Nie nadarmo archijerej pri slávnostných bohoslužbách dvíha trojramenný svietnik, značiaci tri Božské osoby, a dvojramenný svietnik, značiaci na zem zoslané Slovo v obidvoch prirodzenostiach, totiž v Božskej i ľudskej, a všetkých nimi žehná, volajúc: „Svetlo Christovo osvetľuje všetkých!" Nie nadarmo tiež na inom mieste Božskej liturgie ozývajú sa slová, prichádzajúce sťa z nebies: „Svetlo zo Svetla!"

Posledné svedectvo o životnosti Cirkvi vydal Gogoľ vo svojom najzrelejšom náboženskom spisku Úvahy o Božskej liturgii, ktorej čaro ako duchovnej oázy s prameňom nesmrteľnosti sal už s materinským mliekom a ktorá mu v dospelom veku bola bezpečným prístavom zakotvenosti v Christu, ktorý „nie je ďaleko od nikoho z nás, lebo Ním žijeme, hýbeme sa a trváme" (Sk 17, 27—28). Začal ho písať r. 1845 v Paríži, kde chodieval do ruského pravoslávneho chrámu. Z tohto útleho spisku pozerá na nás duchovná tvár modliaceho sa Gogoľa celkom zreteľne a pokojne, lebo jeho duch sa úplne stotožňuje s duchom Cirkvi. Všetko v ňom zaznieva a dýcha podľa pravzoru večnej tradície a žiari v ňom tvár mŕtvych kriesiaceho, otriasajúceho i utešujúceho Christa.

Tento jedinečný a stále svieži spisok končí záverečnou hlbokou úvahou o blahodarnom pôsobení Božskej liturgie na vnímavé duše veriacich, ktorá zaiste i nám poslúži k duchovnej obrode:

„Účinok svätej služby na dušu človeka je ďalekosiahly. Môžeme ho pozorovať očividne, pred tvárou celého sveta, ale i v skrytosti. Ak veriaci sleduje nábožne a vrúcne každý úkon a poslúcha každú diakonovu výzvu, zmocní sa mu duše obzvláštna pohoda, Christove prikázania sa mu stávajú splniteľnými, Christove jarmo sladkým a bremeno ľahkým. Keď veriaci vyjde z chrámu, kde sa zúčastnil na Božských hodoch lásky, pozerá na všetkých ako na bratov. Ak sa venuje svojej každodennej práci v službe, rodine alebo kdekoľvek inde, udržuje si samovoľne vo svojej duši črty láskavého zaobchodenia s ľuďmi, prineseného Bohočlovekom z nebies. Ak má moc, stáva sa sám od seba milosrdnejším a láskavejším. Ak je pod právomocou iného, podrobuje sa mu ako samému Spasiteľovi ochotnejšie a láskavejšie. Ak sám nemá nič, vďačne prijíma i najmenší darček. Jeho dojaté srdce sa rozplýva vďačnosťou a modlí sa za svojho dobrodincu. Všetci, čo sa zúčastňujú na svätej službe, vychodia z chrámu miernejší, sú k ľuďom vľúdnejší, sú prívetivejší a tichší vo svojich skutkoch. A tak každý, kto chce ísť dopredu a byť lepším, musí podľa možnosti čo najčastejšie chodiť na Božskú liturgiu a zúčastňovať sa na nej čo najpozornejšie, lebo liturgia nepozorovane utvára a zdokonaľuje človeka. Ak sa spoločnosť dosiaľ nerozpadla a ľudia sa netopia v nezmieriteľnej nenávisti, skrytým dôvodom toho je Božská liturgia, ktorá im pripomína starú, nebeskú slávu k bratom. Ak sa niekto chce utvrdiť v láske, nech sa s bázňou, vierou a láskou zúčastňuje čo najčastejšie na posvätných hodoch lásky.

A ak sám cíti, že nie je hodný prijať do svojich úst samého Boha, ktorý je láskou, nech aspoň pozerá na to, ako iní prijímajú, aby sa tak každý týždeň nepozorovane a nevedomky stával dokonalejším. Nedá sa opísať veľký vplyv svätej liturgie, ak ju človek počúva s tým úmyslom, že bude uskutočňovať v živote, čo počul. Božská liturgia učí všetkých rovnako, pôsobí na všetkých rovnako. Hovorí všekým to isté jedným a tým istým jazykom, všetkých učí láske, ktorá je tmelom spoločnosti, skrytou vzpruhou všetkého, čo sa rovnomerne pohybuje, je pokrmom a životom všetkého."

Liturgický svet symbolov a inšpirácií ako súčasť vznešenej duše Cirkvi pomáhal dvíhať Gogoľovho ducha v ťažkom čase jeho deväť dní trvajúceho zápasu so smrťou, keď v jasných chvíľkach dostávali jeho slová novú, tvorivú silu. Dňa 21. februára 1852 podľahol v ňom vysilený hladom, nemôžuc sa cez celý svoj strastiplný život vyhnúť hladu po spravodlivosti, ktorému bolo dané zasľúbenie na Vrchu blaženosti: „Blažení, ktorí trpia hladom a smädom pre spravodlivosť, lebo budú nasýtení!" (Mt 5, 6). Jeho posledné slová boli: „Ako je sladké zomierať!". Povedal ich, vidiac za jasotu svojho hore k Pánovi sa dvíhajúceho srdca, ako sa k nemu približuje Christos, ku ktorému volával slovami akatistu: „Isuse, Spasiteľu najmilostivejší, od ohňa neuhasínajúceho a večných múk vysloboď ma!" Sú do určitej miery obmenou v skratke veľkonočných veršov nášho pevca P. P. Šramka st.:

Smrti již více není, změnil ji v liby sen,
život utěšený za hrobem jest jen;
nesmrtelnost jistá s věčnou radostí
z mrtvých vstáním Christa jest věrným dosti! Dr. Vl. Buchta

Z ústredia

● Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej obdržal poďakovanie za preukázanú sústrasť **nad úmrtím prezidenta Cypru, arcibiskupa Makaria** v tomto znení: „**S hlbokým precítením sme obdržali sústrasť Vašej lásky k neočakávanému odchodu večnej pamäti hodného arcibiskupa a etnarchu Makaria, ktorý miloval a viedol cyperský ľud. Prijmite vrúcnu vďaku a hlbokú úctu od cyperskej cirkvi a ľudu za Vašu spoluúčasť v našej veľkej zarmútenosti a za Vaše modlitby spoločné za dušu zosnulej veľkej hlavy cirkvi a vodcu ľudu a za Božiu útechu osirelého ľudu cez stálu pomoc pri prekonávaní straty a pri dosahovaní reálneho doriešenia vzniklých náboženských, národných a ľudských problémov. S láskou v Christu** (locus tenens arcibiskupského stolca)."

● Jeho Blaženstvo **metropolita Dorotej zaslal pozdravný list Jeho Svätosti patriarchovi bulharskému Maximovi** k storočnici oslobodenia Bulharska spod tureckého jarma.

● **Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej zaslal pozdravný list a blahoželanie dr. Károlyi Tóthovi pri príležitosti jeho zvolenia za biskupa** reformovanej cirkvi v Maďarsku.

Zo života pravoslávnej bohosloveckej fakulty

SLÁVNOSTNÁ PROMÓCIA

Do všedných študijných dní na našej Alma Mater vhodne zapadla slávnostná atmosféra promočného aktu. Ďalším doktorom pravoslávneho bohoslovia sa stal d. o. prot. doc. PAVEL ALEŠ, správca farnosti Řimice, okr. Olomouc. Promócia sa konala 14. októbra 1977 v aule Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove. Po slávnostnej sv. liturgii, ktorú odslúžil d. o. prot. Pavel Aleš, promócia sa začala fanfárami, za zvukov ktorých vstúpili do auly profesori PBF. Nasledovali hymny a modlitba. Slávnosť promócie otvoril d. o. prot. dr. Štefan Pružinský, prodekan PBF. Prof. Andrej Hniďak ako koreferent oboznámil prítomných so životopisom promoventa a jeho doterajšou vedeckou prácou. Nasledoval akt promócie, ktorý z poverenia dekana fakulty vykonal jej prodekan. Otec Pavel prevzal doktorský diplom a zlatú reťaz a zložil predpísanú prísahu. Témou jeho doktorskej práce sú „ZÁKLADNÉ POJMY PRAVOSLÁVNEJ DOGMATIKY V LITURGICKOM VÝVOJI". V takmer hodinovej promočnej reči d. o. Pavel vedecky, pritom však nesmierne zaujímavo hovoril o obsahu svojej práce. Prítomní hostia i študenti priam so zatajeným dychom sledovali vedecké vývody o sv. Trojici, základe pravoslávnej dogmatiky. Skupina priateľov a hostí i študentov potom blahoželala novému doktorovi bohoslovia. Ako prvý prehovoril d. o. prot. dr. Andrej Mihaľov, dekan PBF, po ňom sa srdečne prihovoril o. Pavlovi Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, ďalší profesori, príbuzní, rodičia, manželka, deti a pozvaní priatelia. Vo svojom ďakovnom slove d. o. dr. Pavel Aleš poďakoval Posvätnej synode pravoslávnej cirkvi, štátnym orgánom, dvom oponentom jeho práce, všetkým, ktorí mu pomáhali v jeho práci, rodičom za výchovu, manželke a deťom za trpezlivosť a morálnu podporu.

Otec dr. Pavel Aleš, s náručou plnou kvetín, bol toho dňa symbolom veľkých hodnôt, bohosloveckých vedomostí, morálnych, vôľových a pracovných schopností. Sme radi, že novým doktorom teológie sa stal človek mladý, schopný ďalej zlepšovať úroveň našej fakulty po stránke vedeckej. Otec Pavel si vysoký titul právom zaslúži. Je to človek vysoko vzdelaný, absolvent dvoch bohosloveckých fakúlt, usilovný duchovný otec svojich veriacich.

Redakcia nášho časopisu sa pripája k množstvu blahoželaní a praje d. o. prot. doc. dr. Pavlovi Alešovi veľa Božieho požehnania, milosti a múdrosti v jeho bohosloveckej a pedagogickej práci na fakulte, pre rozkvet našej pravoslávnej cirkvi.

NA MNOHAJA LITA!

Za mier

V dňoch 17.—18. októbra 1977 stretla sa v Bratislave komisia regionálneho združenia KMK v ČSSR, „Ľudské práva" v znamení príprav a rozpracovania problematiky V. VMZ. Hlavné referáty predniesli prodekan Slov. evanjelickej bohosloveckej fakulty v Bratislave prof. dr. Karol Gábriš, prodekan Komenského evanjelickej bohosloveckej fakulty v Prahe prof. dr. Josef Smolík a tajomník regionálneho združenia KMK v ČSSR doc. dr. Jaroslav Šuvarský za pravoslávnu cirkev. Zasadanie prijalo list všetkým členským cirkvám regionálneho združenia KMK v ČSSR a komuniké. List uverejňujeme v plnom znení na inom mieste.

Zo života prešovskej eparchie

Archijerejské a odpustové bohoslužby

● **Nižná Jedľová:** Dňa 16. X. 1977 **Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, spolu s d. o. prot. Petrom Spišákom, riaditeľom ER, navštívil pravoslávnu cirkevnú obec Nižná Jedľová. Tamojší veriaci toho dňa oslavovali svoj chrámový sviatok na počesť Pokrovu Presvätej Bohorodičky. Pred slávnostnou sv. liturgiou** Preosvietený vladyka Nikolaj **vysvätil chrám po vonkajšej oprave a taktiež vysvätil nový ikonostas.** Kázeň na tému sviatku predniesol d. o. prot. J. Richvalský z Vyšného Mirošova. Po sv. liturgii Preosvietený vladyka Nikolaj pozdravil veriacich pri príležitosti ich sviatku a vyzdvihol obetavú prácu miestneho duchovného, kurátora a veriacich pri oprave ich domu Božieho.

● **Lukov:** V nedeľu dňa 16. X. 1977 **konal sa odpust na počesť Pokrovu Presvätej Bohorodičky v Lukove, okr. Bardejov.** Odpustové bohoslužby odslúžil d. o. prot. Michal Kopčík, ekonóm ER, a miestny duchovný, d. o. prot. P. Pidanič. Kázeň na tému sviatku predniesol d. o. prot. Michal Kopčík.

● **Prešov:** Dňa 23. X. 1977 **Preosvietený vladyka Nikolaj odslúžil archijerejskú sv. liturgiu v katedrálnom chráme v Prešove** a taktiež predniesol kázeň na tému o rozsievačovi a semenu. Spolu s Preosvieteným vladykom slúžil d. o. prot. Peter Spišák a d. o. prot. Juraj Kuzan, predstavený katedrálneho chrámu.

● **Pobočná administrácia — D. o. Emil Sičak,** správca farnosti v Čukalovciach, **bol poverený pobočnou administráciou farnosti Kalná Roztoka,** okr. Humenné.

Zo života michalovskej eparchie

Archijerejské bohoslužby

● 1. októbra 1977, **v deň sviatku Pokrov Presvätej Bohorodičky — Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, odslúžil archijerejskú sv. liturgiu v katedrálnom chráme v Michalovciach** za spoluslúženia d. o. Štefana Horkaja, predstaveného katedrálneho chrámu.

Tradičné odpusty

● **V nedeľu dňa 16. októbra 1977 sa konal tradičný odpust v Beňatine pri príležitosti sviatku Pokrov Presvätej Bohorodičky.** Slávnostné bohoslužby odslúžil d. o. prot. Štefan Ciba z Ruského Hrabovca spolu so správcom miestnej farnosti d. o. Ladislavom Fedorom. Ľudový cirkevný spev viedol br. kantor Ján Béreš. Kázeň na tému sviatku predniesol d. o. prot. Š. Ciba, na záver sa prítomným za spoločné modlitby poďakoval d. o. L. Fedor. (M. Š.)

Ekumenické zaujímavosti

Osud ekumenizmu závisí v prvom rade na vzťahu východných cirkví a rímskokatolíckej cirkvi, povedal washingtonský kardinál Boum. Nie je možné dosiahnuť jednotu bez prekonania rozdelenia medzi pravoslávím a rímskokatolicizmom. Príprava všepravoslávneho snemu budí nádeje v tomto smere. Podľa pápežovho rozhodnutia majú prednosť v ekumenických snahách cirkvi vzťahy k pravoslávnym.

•

Metropolita Damaskin, jeden z iniciátorov prípravy všepravoslávneho snemu, vyhlásil v interview, že pravoslávna cirkev je skeptická v otázke odporúčaných reforiem v cirkvi. Urobil tak na základe skúseností rímskokatolíckej cirkvi s reformami koncilu. Pravoslávni teológovia sú zvlášť opatrní, keď sa hovorí o reformách liturgie.

•

Ekumenická rada cirkví rozoslala všetkým členským cirkvám list zo zasadnutia ústredného výboru Svetovej rady cirkví. Nabáda na modlitbu a na pravé vyznávanie Christa slovom i skutkom. Treba, aby kresťania skúmali svoje svedomie a aby v každodennom živote prenášali svoju vieru na druhých.

•

REGIONÁLNE ZDRUŽENIE KMK v ČSSR sa konalo v Tábore v dňoch 4.—6. októbra 1977 za účasti zástupcov českobratskej cirkvi evanjelickej, cirkvi československej husitskej, pravoslávnej cirkvi, slov.-evanjelickej cirkvi a. v., reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku, sliezskej evanjelickej cirkvi a. v., bratskej jednoty baptistov a Jednoty bratskej. Hlavnou témou rokovania bolo: „Aké úlohy vyplývajú pre cirkvi v ČSSR na úseku odzbrojenia zo záverov Svetovej všenáboženskej konferencie za trvalý mier, odzbrojenie a spravodlivé vzťahy medzi národmi v Moskve". K týmto problémom boli prednesené referáty. Diskusia na tieto referáty potvrdila výsledky konferencie a prihlásila sa k jej záverom. Účastníci rokovania vyzvali cirkvi a náboženské spoločnosti v ČSSR k plnej aktivite z pozície viery na úsilí o zabránenie nebezpečiu ohrozenia mieru a za upevnenie bezpečnosti národov. V súvislosti s tým vyslovili jednoznačný súhlas a podporu vyhláseniu predsedníctva regionálneho združenia KMK proti neutrónovej bombe, plnú podporu záverom rokovania medzinárodnej subkomisie KMK pre otázky odzbrojenia vo Weimare, NDR (jún 1977) a podporili príspevok KMK zaslaný Pokračujúcej konferencii pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe, ktorá zasadala v Belehrade. Súčasne podporili zvolanie VIII. mimoriadneho zasadnutia Valného zhromaždenia OSN o odzbrojení, ktoré sa má stretnúť v roku 1978. Na záver rokovania prijali dokumenty: Výzva cirkvám a náboženským spoločnostiam v ČSSR a Komuniké. Vo Výzve sa o. i. píše:

„Naša viera v Božiu lásku, ktorá stvorila a udržiava svet a ktorá sa zjavila v utrpení a vzkriesení Christovom, nás vedie, aby sme v rovnakom duchu boli proti všetkému, čo ohrozuje nás, našich blížnych a ľudskú existenciu vôbec. Pred nami sú len dve cesty: cesta sebazničenia ľudstva, alebo cesta jeho záchrany, možná len vybudovaním vzťahov a štruktúr medzinárodného spolunažívania a spolupráce. Čo môžeme ako jednotlivi veriaci, ako zbory a ako celé cirkvi robiť? Svoje každodenné modlitby obohatiť prosbami o mier, vyjadrovať svoju podporu všetkým snahám, slúžiacim uvoľňovaniu napätia a odzbrojenia, výrazne a nebojácne sa stavať proti všetkým pokusom, slúžiacim rozširovaniu výzbroje, zvyšovaniu vojenských rozpočtov a zdokonaľovaniu zbraní. Odporúčame vám, aby ste venovali zvýšenú pozornosť zvolaniu a priebehu mimoriadneho rokovania Valného zhromaždenia OSN (máj—jún 1978), ktoré by malo slúžiť príprave celosvetovej konferencie o odzbrojení. Je dobré si pripomenúť, že cesta k uskutočneniu tohto zhromaždenia bola neľahká a dlhá — trvala viac ako 20 rokov. — Venujte pozornosť záverom a odporúčaniam komisií KMK a mierových odborov svojich cirkví, ktoré sú uverejňované v našej tlači. V budúcom roku 1978 (jún) sa bude konať v Prahe pri príležitosti 20. výročia založenia KMK V. Všekresťanské mierové zhromaždenie. Pripomíname, že KMK odporúčala cirkvám celého sveta venovať nedeľu, najbližšiu dátumu 17. júna (výročie podpísania prvej konvencie o nepoužití jedovatých plynov vo vojne) myšlienke odzbrojenia. Bolo by vhodné, aby ste tohto podnetu využili na svoje bohoslužobné zhromaždenia. Účasť na akciách za upevnenie mieru a dosiahnutie odzbrojenia nás spája so všetkými občanmi našej socialistickej vlasti. Pomáha nám utužovať dôstojnosť občianskych vzťahov a vzájomnú dôveru. Podmieňuje vznik blahodarnej atmosféry pre riešenie úloh, spojených s budovaním našej spoločnosti a s prehlbovaním socialistickej demokracie.“

Posmrtná spomienka

Dňa 20. januára 1977 odovzdal dušu Bohu brat kantor PETER PROKOPOVIČ. Nebohý brat Peter sa narodil r. 1905 v Staškovciach. Už ako mladý človek sa zoznámil s pravoslávím v monastieri Jóba Počajevského. Pobyt v tomto monastieri v ňom zanechal nezabudnuteľné spomienky a na pamiatku svojho pobytu v pravoslávnom monastieri **dal postaviť sv. kríž na mieste býv. cirkevnej tlačiarne v Ladomirovej** Kantoroval 35 rokov. **Istý čas kantoroval i v Prešove, kde bol domovníkom na Eparchiálnej rade.** Vychoval dve deti, z ktorých **jeden syn sa stal pravoslávnym duchovným.** Pôsobí v Zbudskej Belej. Pohrebné obrady odslúžil d. o. mitr. prot. Michal Kernaševič a d. o. Vasil Slivka v Staškovciach. Nech mu Boh za jeho lásku k pravoslávnej cirkvi daruje blažený pokoj a večnú pamiatku.

VIČNAJA PAMJAŤ!

Posmrtná spomienka

V noci z 1. na 2. október 1977 odovzdala svoju dušu Bohu po dlhej a ťažkej chorobe sestra ANNA HRINDOVÁ, rod. Sluková, **manželka pravoslávného duchovného z Kečkoviec,** v mladom veku 33 rokov. Sestra Anna pochádzala zo Suchej, okr. Svidník, z roľníckej rodiny. Jej nebohý otec bol kantorom. Svoju dcéru vychoval v náboženskom duchu. Ako manželka duchovného sa zvlášť dobre osvedčila v krízových rokoch 1968/69, kedy pomáhala svojmu manželovi v ťažkých chvíľach jeho života a posilňovala ho v jeho duchovenskej činnosti. Osvedčila sa i ako dobrá spolupracovníčka na svojom pracovisku na Zväze slov. spotrebných družstiev. Dnes jej manželovi, d. o. Jánovi Hrindovi zostali len spomienky, ako napísal básnik Julo Zborovjan:

Nie plač a slzy zanechávam.
Nie bolesť, čo už dneska neboli.
Len s rosou liham na noc
k trávam,
len čo som rada mala,
zanechávam...
Tebe, škovránok do spomienky
šveholí...
Všetko, čo žije po mne
v mojom mene,
v práci i v láske, nech ma
pripomenie.

Nebohá je pochovaná vo Výrave, kam ju na poslednú cestu prišli odprevadiť d. o. prot. Michal Kernaševič, ktorý predniesol smútočnú kázeň, za ER Prešov d. o. prot. Pavel Pidanič, ktorý sa s nebohou rozlúčil, d. o. Ján Kostecký a iní duchovní a množstvo veriacich.

VIČNAJA JEJ PAMJAŤ!

Poďakovanie

Dakujem všetkým príbuzným, duchovným otcom a známym, ktorí odprevadili na poslednej ceste moju milovanú manželku Annu Hrindovú. Zvláštnu vďaku vyslovujem d. o. prot. M. Kernaševičovi za jeho smútočnú kázeň, d. o. prot. Pavlovi Pidaničovi za slová rozlúčky, d. o. Jánovi Kosteckému, arcidekanovi z Vydrane a všetkým duchovným z okresov Svidník a Humenné, ako aj všetkým veriacim z Kečkoviec a Roztoky za dôstojnú rozlúčku so zosnulou, za prejavenú sústrasť a za kvetinové dary. Smútiaci manžel